

5.7. Міжнародне співробітництво в галузі реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру

Багатостороннє співробітництво з міжнародними організаціями та європейська інтеграція

За зазначеним напрямком співробітництво складалося, в основному, з участі представників МНС у навчальних заходах, які проводяться міжнародними організаціями з метою перепідготовки або підвищення професійного рівня спеціалістів у галузі рятувальних робіт та цивільного захисту (Центральноєвропейська ініціатива - ЦЄІ, Організація із заборони хімічної зброї - ОЗХЗ, ООН, Міжнародна організація цивільної оборони - МОЦО, Організація безпеки та співробітництва в Європі - ОБСЄ), а також участі підрозділів та представників МНС у підготовці та проведенні навчань з відпрацювання спільних дій спеціальних служб країн-учасниць при надзвичайних ситуаціях природного та техногенного характеру (СНД, ЦЄІ, ОЗХЗ, ГУАМ, Організація Чорноморського економічного співробітництва - ОЧЕС).

Аварійно-рятувальні підрозділи МНС брали участь у ряді міжнародних навчань - "Кошице 2005", "Європолекс 2005", "Joint Assistance 2005", де здобули високу оцінку як з боку організаторів, так і зарубіжних учасників.

Співробітництво за євроатлантичним напрямком євроатлантичної інтеграції протягом 2005 року здійснювалось відповідно до Індивідуальної програми партнерства, в рамках Програми "Партнерство заради миру", згідно з Робочим планом імплементації Хартії Україна-НАТО, в рамках Меморандуму про взаєморозуміння у галузі планування при надзвичайних ситуаціях цивільного характеру та готовності до катастроф між МНС України, а також щорічного Цільового Плану Україна-НАТО.

У 2005 році були проведені такі основні заходи:

Відповідно до Індивідуальної програми партнерства України з НАТО в сфері надзвичайного цивільного планування, протягом 2005 року МНС України взяло участь у 6 засіданнях комітетів НАТО з питань надзвичайного цивільного планування, 8 навчальних курсах країн-членів НАТО, 4 семінарах з надзвичайного цивільного планування, 3 військово-цивільних навчаннях НАТО з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Серед навчань варто виділити широкомасштабні багатонаціональні навчання "Joint Assistance 2005" (9 - 13 жовтня, Яворівський полігон), проведенню якого передувало досить тривалий планувальний період. Зазначений захід був організований Урядом України спільно з Організацією із заборони хімічної зброї (ОЗХЗ) та Євроатлантичним координаційним центром НАТО з питань реагування на катастрофи (НАТО/ЄКЦРК). Навчання проводилось відповідно до статті X Конвенції про заборону хімічної зброї (КХЗ) і мало на меті відпрацювання та вдосконалення практичних механізмів міжнародної взаємодії та надання багатосторонньої допомоги державі-учасниці КХЗ, яка, за сценарієм навчання, стала об'єктом терористичного нападу із застосуванням хімічної зброї. У зазначеному навчанні підрозділи МНС України спільно із командами рятувальників із різних країн світу відпрацьовували дії з проведення пошуково-рятувальних заходів із надання допомоги населенню, яке, за сценарієм, постраждало внаслідок дії хімічних речовин, ліквідації наслідків аварії на хімічному підприємстві тощо.

Також у рамках Індивідуальної програми партнерства між Україною та НАТО за ініціативою МНС було організовано та проведено спільний навчальний семінар з питань взаємодії підрозділів та систем зв'язку під час гасіння великих пожеж, ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха та терористичних актів. Захід проводився 15 - 16 вересня у м. Судак. Основною темою обговорення на семінарі була розробка і впровадження в експлуатацію на території України Служби 112 та обмін досвідом з

питань організації зазначеної служби екстреного виклику. Зокрема, обговорювались питання утримання та фінансування зазначеної служби, на базі яких міністерств чи відомств створювати службу 112; порядок прийому, обробки та направлення відповідних служб для реагування на надзвичайну ситуацію; організація зв'язку та передачі даних з місць ліквідації надзвичайних ситуацій; технічне забезпечення тощо.

Досвід та рекомендації інших країн, що прозвучали на семінарі планується використовувати під час впровадження та реалізації пілотного проекту Служби екстреної допомоги населенню за номером "112", який стартував 22 грудня в м. Харкові.

Однією із важливих складових співробітництва з НАТО є освіта та професійна підготовка. З початку року представники МНС мали змогу пройти навчання на курсах з надзвичайного цивільного планування та військово-цивільного співробітництва, з проведення операцій з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та надання гуманітарної допомоги, а також курсах з мовної підготовки. Це, зокрема:

- навчально-тренувальний курс для гірськолижників-рятувальників (м. Андермат, Швейцарія, 17 січня - 4 лютого);
- навчальний курс НАТО з надзвичайного цивільного планування та цивільно-військового співробітництва (школа НАТО, м. Оберамергау, Німеччина, 7 - 12 березня);
- курс "Командування, контроль та координація проведення міжнародних рятувальних операцій" (Естонія, 23 травня - 3 червня);
- навчальний курс НАТО з проведення міжнародних операцій з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (м. Сандр, Швеція, 12 - 23 вересня);
- курс із вивчення англійської мови (середній рівень) (Словенія, 4 квітня - 24 червня);
- курс з питань управління інформацією та взаємодії з засобами масової інформації під час проведення операцій з реагування на надзвичайні ситуації (м. Сандо, Швеція, 9 - 16 грудня);
- навчальний курс М5-32 щодо ознайомлення із організаційною структурою, політикою, завданнями НАТО (м. Оберамергау, Німеччина, 10 - 14 січня);
- навчальний курс вивчення військової термінології НАТО (м. Баку, Азербайджан, 9 - 20 травня).

Відповідно до Програми двостороннього військового співробітництва між Україною та США 21 - 25 червня (м. Одеса) було проведено міжнародне навчання з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій "Раф енд Реді 2005". Навчання було командно-штабним, під час якого відпрацьовувались організація міжвідомчої взаємодії державних і місцевих органів виконавчої влади на випадок ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, взаємодія місцевих цивільних і військових рятувальників, міжвідомча взаємодія й координація заходів, також було розроблено контрольний перелік порядку дій, що застосовуватиметься під час проведення уже широкомасштабного навчання у вересні 2006 року, а також у разі виникнення терористичної загрози або загрози природного характеру на одному із нафтогазопроводів, що транспортують природний газ і нафту з сусідніх країн по Чорному морю та до країн Західної Європи.

На виконання Меморандуму про взаєморозуміння щодо планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру та готовності до катастроф між Міністерством з питань надзвичайних ситуацій та Організацією Північноатлантичного договору 21 - 22 березня відбулось 8 засідання Спільної Групи Україна-НАТО з надзвичайного цивільного планування за участю заступника Генерального секретаря

НАТО з питань операцій А. Коберацького.

У рамках виконання Цільового плану Україна-НАТО у сфері компетенції МНС у 2005 році було передбачено ряд заходів (питання щодо Державної програми перетворення військ Цивільної оборони, органів і підрозділів державної пожежної охорони в Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту на період до 2005 року; проведення оборонного огляду відповідно до євроатлантичних стандартів; участі Міністерства у заходах Програми

"Партнерство заради миру" відповідно до Індивідуальної програми партнерства України з НАТО; планування разом з комітетами та управліннями НАТО заходів щодо вдосконалення взаємосумісності під час надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру; реалізація Комплексної програми розвитку системи зв'язку, оповіщення та інформатизації МНС України на період 2004 - 2010 роки) тощо.

Двостороннє співробітництво

У рамках організації та координації двостороннього міжнародного співробітництва 4 березня МНС України доставило до Ірану понад 40 тонн гуманітарного вантажу. Згідно з розпорядженням Президента України населенню, яке постраждало внаслідок руйнівного землетрусу, було передано намети, ковдри, електрогенератори, інші предмети першої необхідності.

Протягом жовтня 2005 року було направлено до Ісламської Республіки Пакистан три літаки з гуманітарною допомогою, а також мобільний госпіталь чисельністю 78 осіб для надання медичної допомоги населенню, що постраждало внаслідок землетрусу 8 жовтня 2005 року.

З метою створення договірної і правової бази в рамках двостороннього співробітництва щодо попередження та реагування на надзвичайні ситуації транскордонного характеру:

26 травня у приміщенні Кабінету Міністрів України відбулась зустріч Міністра з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи з Міністром енергетики США, під час якої була підписана Виконавча домовленість між МНС України і Міністерством енергетики США про співробітництво у галузі покращення збереженості відпрацьованих джерел іонізуючого випромінювання в Україні.

У рамках двостороннього співробітництва відповідно до укладених з іноземними державами угод в галузі попередження надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків в 2005 році здійснювалось співробітництво в рамках Планів реалізації зазначених Угод та шляхом проведення двосторонніх зустрічей, участі та проведення семінарів, конференцій, навчальних курсів, міжнародних навчань, інших заходів з широкого кола питань компетенції Міністерства (Республіка Білорусь, Республіка Молдова, Республіка Польща, Російська Федерація, США, Угорська Республіка, Французька Республіка), зокрема:

Республіка Таджикистан

6 грудня в м. Києві під час проведення Другого засідання Міжурядової українсько-таджицької комісії з питань економічного співробітництва Міністром МНС України була підписана Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Таджикистан

про співробітництво в галузі запобігання надзвичайним ситуаціям і ліквідації їх наслідків.

Республіка Польща

З 1 березня 2005 року в рамках міжнародної співпраці та продовження Року Польщі в Україні відновлено обмін групами курсантів Львівського інституту пожежної безпеки та Краківської школи аспірантів пожежно-рятувальної служби.

Упродовж п'яти років поспіль проходять взаємні стажування курсантів інституту у Краківській школі аспірантів пожежно-рятувальної служби Польщі та кадетів цієї школи у ЛІПБ МНС України. За цей період на стажуванні в підрозділах пожежно-рятувальних служб Кракова та Львова побували понад 200 курсантів, кадетів та науково-педагогічних працівників обох навчальних закладів.

У березні навчальний заклад МНС відвідала делегація пожежно-рятувальної служби Люблінського воєводства Республіки Польща.

Результатом обміну досвідом стало підписання Декларації про співпрацю між пожежно-рятувальною службою Люблінського воєводства та Головним управлінням МНС України у Львівській області щодо взаємодії рятувальних сил у разі виникнення надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру на прикордонних територіях.

20 - 22 квітня на базі Львівського інституту пожежної безпеки МНС України відбулася Перша Міжнародна науково-практична конференція "Безпека життєдіяльності як умова сталого розвитку людини в сучасному суспільстві".

Науково-педагогічний склад інституту, разом з представниками Європейської Асоціації Безпеки (Польща, м. Краків), науковцями Міжнародної академії безпеки життєдіяльності Жилинського університету (Словаччина) розглядали проблеми екологічної безпеки, охорони праці, а також забезпечення безпеки життя та здоров'я людини в сучасному світі. У доповідях і повідомленнях виступаючих, зокрема, розглядалися питання нормативно-правового, наукового та практичного значення.

Республіка Молдова

25 - 28 липня в столиці Молдови м. Кишиневі проходили штабні комп'ютерні навчання країн-членів ГУАМ та США, а також Перше засідання Спільної Комісії з питань співробітництва у сфері готовності до надзвичайних ситуацій. Участь у ньому взяли фахівці МНС України.

Під час навчань відпрацьовувалися питання:

- розвитку регіонального співробітництва серед країн-членів ГУАМ та сусідніх країн;
- планування розгортання різноманітних військових та цивільних сил реагування на надзвичайні ситуації для надання допомоги постраждалому населенню;
- механізмів управління та зв'язку місцевого координаційного центру з національними та міжнародними силами під час пошуково-рятувальних і інших невідкладних робіт;
- взаємодії під час надання гуманітарної допомоги постраждалому населенню.

Республіка Литва

У серпні 2005 року делегація МНС України на чолі з першим заступником Міністра здійснила візит до Литви, домовленості про який було досягнуто під час засідання дипломатичного корпусу України та голови українського зовнішньополітичного відомства на ЧАЕС.

Під час візиту делегація МНС відвідала Ігналінську АЕС. В Литві саме ця станція є

останньою з низки атомних електростанцій з реакторами РВПК. Потрібно відзначити, що уряд Литви схвалив рішення про дострокове зняття з експлуатації Ігналінської АЕС за вимогами та рекомендаціями Європейського Союзу.

Королівство Великобританія

12 - 13 травня в Лондоні перебувала Урядова делегація на чолі з Міністром України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи на конференції країн-донорів Чорнобильського фонду "Укриття".

Українською делегацією було досягнуто домовленості про додаткове фінансування об'єкта "Укриття".

Візиту в Лондон передувала київська зустріч послів країн-донорів "Великої сімки" з питань фінансування проекту "Укриття", в якій взяла участь Прем'єр-міністр України Юлія Тимошенко.

Паралельно з конференцією в столиці Великобританії проходила асамблея країн-донорів Фонду "Укриття".

Фінляндська Республіка

25 - 26 квітня у м. Гельсінкі відбулося пленарне засідання Головного Комітету з питань планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру, в якому взяли участь керівники відповідних міністерств і відомств держав-членів і країн-партнерів НАТО. Делегацію України на засіданні очолив перший заступник Міністра України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Національний координатор співробітництва Україна-НАТО з питань планування на випадок надзвичайних ситуацій.

На засіданні було ухвалено Спільний план підвищення готовності населення до терористичних нападів з використанням хімічної, біологічної, радіологічної та ядерної зброї. План передбачає низку заходів з оптимізації підготовленості як окремих країн, так і НАТО загалом до швидкого й ефективного реагування на наслідки терористичних нападів, серед них: покращення координації реагування на катастрофи, захист критичної інфраструктури (запаси води та енергоносіїв), а також допомога постраждалим від потенційного нападу.

Учасники заходу також розглянули шляхи забезпечення ефективної цивільної підтримки військовим операціям НАТО з реагування на кризи, таким як операція ISAF в Афганістані.

У 2006 році з метою удосконалення та поглиблення міжнародного співробітництва пропонується:

- активна участь спеціалістів МНС у навчальних заходах для керівного складу рятувальних підрозділів та спільних операціях, які регулярно проводяться за програмою ООН "ОСНА/INSARAG" декілька разів на рік. За результатами такої участі видається міжнародний сертифікат, який надає право участі у міжнародних операціях у складі інтернаціональних сил;
- підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення аварійно-рятувальних підрозділів, що надасть можливість представляти Україну у міжнародних заходах на належному рівні (участь у них у 2005 році продемонструвала, що рівень оснащення українських підрозділів значно нижчий, ніж таких же формувань у сусідніх країнах);
- участь підрозділів цивільного захисту у спільних заходах у рамках Програми

розвитку Корпусу сил СНД, на що у попередні роки не вистачало фінансових коштів;

- організація навчальних курсів для співробітників підрозділів цивільного захисту, які залучаються до проведення міжнародних заходів, з вивчення/підвищення рівня володіння іноземними мовами, або участь у таких курсах за кордоном, що надаватиме можливість для відряджень без супроводу перекладача.